

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Освітня програма	38603 Право
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	081 Право

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	38603
Назва ОП	Право
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Обрусна Світлана Юріївна, Маляр Станіслав Анатолійович, Добкіна Катерина Робертівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	<i>не застосовується</i>
Дати візиту до ЗВО	26.04.2021 р. – 28.04.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://drive.google.com/file/d/1DBcyoOvKzUQb3PB6aQAIdi-rDlOfn9pa/view>

Програма візиту експертної групи <https://drive.google.com/file/d/1FoNV9EmUzibizaAKZioHao2w9BO6uMrC/view>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма загалом відповідає вказаним критеріям з незначними недоліками, що можуть бути усунуті закладом вищої освіти, такими як розширення переліку вибіркових дисциплін, чітко зазначених цілей ОНП та їх співвідношення з місією ЗВО, популяризації академічної доброчесності, розподілу теоретичного та практичного навчання в навчальному плані, посилення пропагування серед здобувачів політики ЗВО щодо вирішення конфліктних ситуацій.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Сильними сторонами ОНП є врахування досвіду іноземних та вітчизняних освітніх програм. Врахування пропозицій стейкхолдерів при оновленні ОНП. Достатньо високий рівень матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення ОНП. Проведення моніторингу рівня задоволеності здобувачів вищої освіти якістю навчання. Нормативне та інституційне забезпечення вирішення конфліктних ситуацій. Рівень професійної кваліфікації НПП. До реалізації ОНП залучені визнані юристи-практики, науковці, кожен з яких має науковий ступінь і вчене звання, займається активною публікаційною діяльністю. Роботодавці тісно співпрацюють із ЗВО, залучені до процесів розробки і перегляду ОНП. Багато аспірантів під час навчання працюють в штаті кафедр з навантаженням до 0,5 ставки. Зазначені обставини також свідчать, що ЗВО є роботодавцем для здобувачів. ЗВО застосовує широке коло стимулів для підвищення НПП викладацької майстерності: преміювання, просування по кар'єрі, відзначення нагородами, можливість залучення грантових коштів для підвищення майстерності, участь у міжнародних заходах тощо. У ЗВО простежуються сталі традиції, міжнародна співпраця щодо популяризації академічної доброчесності. За ОНП досить успішно реалізовується напрямок інтернаціоналізації освіти, про що свідчить співпраця із низкою іноземних ЗВО, наявність академічної мобільності, участь у реалізації міжнародних проектів та заходів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

В навчальному плані (графік навчального процесу) не зазначена педагогічна (аспірантська) практика. ЕГ рекомендує виправити навчальний план для ліквідації неузгодженості та розглянути можливість розподілу вибіркових дисциплін за напрямками наукових досліджень аспірантів. Враховуючи, що ЗВО має численні договори про співпрацю із закордонними університетами, ЕГ рекомендує більш активно залучати здобувачів до проходження закордонних стажувань. Здобувачі вищої освіти мають певні труднощі щодо розуміння показників та критеріїв оригінальності академічних творів, механізму усунення недоліків, апелювання результатів перевірки. ЕГ рекомендує посилити роз'яснювальну роботу в цьому напрямку. Здобувачі в цілому обізнані з процедурами вирішення конфліктних ситуацій, разом із тим, про окремі процедурні моменти мають недостатньо інформації. ЕГ рекомендує посилити пропагування серед здобувачів політики ЗВО щодо вирішення конфліктних ситуацій

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі ОНП, які зазначені в меті - надання здобувачам теоретичних знань та набуття практичних умінь і навичок, а також інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та методикою педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення (<https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/PhD-2020.pdf>) узгоджені зі стратегією та місією ЗВО - розвиток системи освіти та наукової діяльності шляхом підготовки високопрофесійних, конкурентоспроможних фахівців, здатних активно діяти в умовах ринкової економіки та соціального партнерства; розвиток наукових пріоритетів, наукових шкіл, інноваційної складової.

(<https://drive.google.com/file/d/oB1ffApaX3KANTThWYkpqR3FMNkRXVVMxRlZZczl1d2ZVdEZZ/view>). Цілі в ОНП окремо не зазначені. Аналізуючи мету, можна зазначити, що вона містить цілі які стосуються реалізації саме цієї ОНП. Фокус ОНП - підготовка висококваліфікованих фахівців, дослідників в правничій сфері.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Під час акредитаційної експертизи було з'ясовано, що програмні результати навчання за ОНП визначаються з урахуванням позицій та потреб стейкхолдерів, виходячи з наданих експертній групі протоколів засідань кафедр процесуального права, людських прав, публічного права (<https://drive.google.com/file/d/15Z6b4pI6I6LN5jk7nNl9BTZdXSt3t8wt/view>) та проведених фокус груп з розробки та оновлення ОНП підготовки доктора філософії. Під час інтерв'ювання аспірантів було з'ясовано, що на засіданнях кафедр вони пропонували внести в перелік вибіркової дисципліни "Процесуальна компетенція Конституційного Суду України", "Проведення у спорах про компетенцію", "Конституційна аргументація", "Аргументація судового рішення", їх пропозиції були враховані. Пропозиція здобувачів стосовно збільшення годин іноземної мови врахована не була. Роботодавцями було запропоновано виключити з переліку вибіркової дисципліни "Право як пізнання: вступ до гносеології права", дана пропозиція була врахована при оновленні програми. Експертна група з'ясувала, що проводяться опитування роботодавців по оновленню програми та досягнення здобувачами програмних результатів навчання (https://drive.google.com/file/d/1c2_i3SPtapzk5MW-ii7eUIIyzDxxOuQV/view). Нажаль на сайті ЗВО результати опитування не висвітлені.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Виходячи з відомостей про самооцінювання ОНП під час розробки освітньо-наукової програми "Право" було враховано досвід аналогічних іноземних освітніх програм Сучавського університету ім. Штефана Великого (Румунія) (є договір між ЗВО), університету м. Вісмар (Німеччина) та досвід споріднених вітчизняних освітніх програм Національного університету «Києво-Могилянська академія», Львівського національного університету ім. І. Франка, Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Також регіональний та галузевий контексти були враховані за результатами статистичних даних Держслужби зайнятості в Чернівецькій області, за якими пропонуються вакансії в сфері державного управління, освіти та професійної наукової діяльності, що було з'ясовано і під час фокус груп з НПП та роботодавцями.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти відсутній. ОНП "Право" відповідає 8 рівню НРК. Такі ПРН як ПРН 4. Здійснити завершене оригінальне дослідження, що базується на використанні сучасних методів у науковій роботі; ПРН 11. Оперувати основними поняттями й категоріями, методами та принципами в науковому дослідженні; ПРН 13. Використовувати практичний досвід прийняття виважених та обґрунтованих з точки зору доброчесності та права рішень як у стандартних, так й нестандартних ситуаціях; ПРН 15. Демонструвати лідерські якості, комунікативні навички міжособистісної взаємодії, вміння працювати в команді професійної спільноти, дотримуючись при цьому принципів доброчесності та поваги - відповідають 8 рівню Національної рамки кваліфікацій.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильними сторонами ОНП є врахування досвіду іноземних та вітчизняних освітніх програм. Врахування пропозицій роботодавців та академічної спільноти. Програмні результати навчання визначені з урахуванням тенденцій розвитку ринку праці та спеціальності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Опитування стейкхолдерів не висвітлені на сайті ЗВО. Рекомендуємо розмішувати на офіційному сайті ЗВО результати опитування всіх стейкхолдерів щодо оновлення ОНП. Цілі в ОНП не виокремлені, а містяться в меті. Експертна група пропонує розмежувати цілі та мету в ОНП.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП відповідає вказаному критерію з незначними недоліками, що можуть бути усунуті ЗВО в найближчі строки - висвітлення результатів опитування, перегляду ОНП.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОНП відповідає Закону України “Про вищу освіту” і складає 35 кредитів ЄКТС, з яких ОК - 26 кредитів ЄКТС (враховуючи педагогічну практику - 4 кредита), ВК - 9 кредитів ЄКТС. (<https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/PhD-2020.pdf>)

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст освітньо-наукової програми має чітку структуру: освітня складова, наукова складова. Освітні компоненти програми складають взаємопов'язану систему та дозволяють досягти програмних результатів навчання та відповідають загальним та фаховим компетентностям. Обов'язкові компоненти ОНП (Філософія та методологія науки, Академічне письмо та риторика іншомовного спілкування, Європейські стандарти викладання правничих дисциплін та європейська академічна грантова система, Методологія роботи над дисертацією доктора філософії, Педагогічна (асистентська) практика) призводять до досягнення всіх програмних результатів навчання. Експертна група переконалась, що кожний обов'язковий компонент забезпечує всі заявлені в матриці відповідності ПРН.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП відповідає спеціальності “Право” третього освітньо-наукового рівня. Всі освітні компоненти мають зв'язок зі спеціальністю право. ОНП складається з п'яти обов'язкових компонентів (Філософія та методологія науки, Академічне письмо та риторика іншомовного спілкування, Європейські стандарти викладання правничих дисциплін та європейська академічна грантова система, Методологія роботи над дисертацією доктора філософії, Педагогічна (асистентська) практика) та 25 вибіркового компонентів (Конституційний судовий процес, Філософія фінансового права, Методологічна традиція доктрини природного права тощо). Після аналізу змісту ОНП можна дійти висновку, що ОК та ВК цілком відповідають предметній області визначеної для спеціальності.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Обсяг вибіркового компонентів ОНП відповідає законодавчо закріпленим вимогам та дозволяє формувати індивідуальну освітню траєкторію. Під час зустрічі із здобувачами та адміністративним персоналом було визначено, що вибір дисциплін відбувається під час зарахування у відділі аспірантури, на сайті ЗВО не можливо ознайомитися з переліком вибіркового дисциплін. Можливо подивитися перелік в робочих програмах навчальних дисциплін (<https://law.chnu.edu.ua/courses/>). На сайті аспірантури перелік дисциплін відсутній. Також була отримана

інформація стосовно вибору вибірових компонентів, виходячи з обраної тематики дослідження та допомоги наукових керівників. Положення про вибірові дисципліни відсутні.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОНП та навчальний план передбачають практичну підготовку в обсязі 4 кредита - це педагогічна (асистентська) практика, яка дозволяє здобути компетентності заявлені в ОНП та необхідні для професійної діяльності. Вона передбачає формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; здатність до застосування стандартів аналітичного мислення, необхідних для наукового дослідження та опублікування якісних наукових текстів з позиції максимальної коректності, тактовності, критичної переконливості та інтелектуальної чесності. При ознайомленні з навчальним планом було виявлено, що в графіку навчального процесу практика не зазначена. В навчальних планах 2020 року представлених у відомостях про самооцінювання є різниця в плані навчального процесу - в 1 плані 3 семестр проведення практики, в 2 плані 2 семестр проведення практики. Під час проведення фокус груп було з'ясовано, що практика проводиться в 3 семестрі. В індивідуальному плані здобувача було виявлено не співвідношення часу проведення асистентської практики (було зазначено 1 рік навчання, з отриманням заліку на 2 році навчання). Це суперечить навчальному плану та результатам спілкування із здобувачами та академічним персоналом.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

ОНП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок, що відповідає заявленим цілям. Зокрема, під час зустрічей зі стейкхолдерами було з'ясовано, що здобувачі за ОНП беруть участь у науково-практичних конференціях для студентів та молодих учених на базі закладів вищої освіти (наприклад, II Міжнародній науково-практичній конференції «Судовий розгляд податкових і митних спорів: проблеми, виклики, пріоритети» 17 грудня 2020 року (Харків), 5-тій міжнародній науковій конференції «Етичні та соціальні виміри в державному управлінні та праві» 26-27 листопада 2020 року (Чехія), I Міжнародну науково-практичну он-лайн конференцію «Правові виклики сучасності: міжнародна міграція в умовах глобалізації» 23 жовтня 2020 року на базі юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича), що дозволяє набути їх навичок комунікації через публічний виступ. Крім того проходження асистентської практики здобувачами, що передбачена за ОНП, сприяє набуттю останніми навичок комунікації, тайм-менеджменту, наставництва тощо. Здобувачі ОНП також беруть участь в діяльності Ради молодих вчених Університету та Ради молодих вчених юридичного факультету, що надає їм можливість набути навичок роботи в команді. Також 13-18 січня 2020 року (м. Мурсія, Іспанія) Юрійчук І.В., Мойсей Г.Г. - аспіранти пройшли Стажування в Католицькому університеті Сан Антоніо в рамках реалізації грантового проекту «Mediation: Training and Society Transformation / Медіація: навчання та трансформація суспільства (MEDIATS)

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

ЗВО вживає заходів для того, щоб реалістично оцінити, яким є обсяг самостійної роботи, у середньому потрібний здобувачеві для належного опанування цієї дисципліни, що підтверджується опитуваннями здобувачів. Аудиторне навантаження дисциплін становить 21 % від загального освітнього навантаження, визначеного для дисципліни. Навчальний час, відведений для самостійної роботи аспіранта, становить 79% загального обсягу навчального часу. Це стосується всіх навчальних курсів і навіть вузькоспеціалізованих дисциплін. Це співвідношення є відповідним для досягнення ПРН. За результатами опитування здобувачів влаштовує таке навантаження.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна освіта не передбачена ОНП. При цьому варто звернути увагу на те, що більшість здобувачів вищої освіти за ОНП навчаються на заочній формі та є вже працевлаштованими.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

ОНП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок, шляхом участі у конференціях, тренінгах, грантах, міжнародному стажуванні. Обов'язкові компоненти забезпечують досягнення всіх ПРН.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Неузгодженість навчальних планів та індивідуальних. В навчальному плані (графік навчального процесу) не зазначена практична підготовка. Необхідно виправити навчальний план для ліквідації неузгодженості та розглянути можливість розподілу вибіркових дисциплін за напрямками наукових досліджень аспірантів.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОНП загалом відповідає вказаному критерію з незначними недоліками, що можуть бути усунуті ЗВО

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання до аспірантури та докторантури у 2020 році (для громадян України, іноземців, які постійно проживають в Україні на законних підставах, осіб, яким надано статус біженця в Україні, та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту) розміщені на сайті ЗВО в розділі аспірантура (http://vstup.chnu.edu.ua/?page_id=1104). Вказані правила прийому є чіткими та зрозумілими та не містять дискримінаційних положень.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому враховують всі напрямки наукових досліджень за ОНП "Право". Вступні випробування при вступі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії складаються з: вступного іспиту із спеціальності; - вступного іспиту з іноземної мови - англійська, німецька, французька - додаткове вступне випробування (для вступників з непрофільною спеціальністю). Під час спілкування із здобувачами було з'ясовано, що крім складання іспитів вони могли надати свої наукові здобутки з обраної спеціальності та вони були враховані у майбутньому дисертаційному дослідженні.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, регулюється наступними документами: - «Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/14PoxHnt_u7rPqGbGu3cccWuTRXbI5-Gg/view) - «Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1vO1VcACnRAowBDf7q2_SW2sHeQjoaYh/view) Під час спілкування із здобувачами та НПП, ЕГ переконалася, що вони проінформовані про існуючі правила та процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах вищої освіти, зокрема під час академічної

мобільності. Хоча на практиці такого визнання результатів навчання отриманих у інших ЗВО не було, що свідчить про потребу активізувати роботу у цьому напрямку.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В 2019 році було розроблено Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (<https://drive.google.com/file/d/100CFtXHLrgqS-T43aFun6blUvZO7Zozi/view>) . В якому чітко визначено порядок і процедури визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, розроблений відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту». За цим положенням визнання результатів навчання у неформальній освіті дозволяється для дисциплін, які починають викладатися з другого семестру. При цьому ЗВО може визнати результати навчання, отримані у неформальній освіті в обсязі не більше 10% від загального обсягу кредитів за освітньою програмою, за якою навчається здобувач. Здобувач вищої освіти звертається із заявою до ректора Університету з проханням про визнання результатів навчання у неформальній освіті. До заяви можуть додаватися будь-які документи (сертифікати, свідоцтва тощо), які підтверджують ті вміння, які здобувач отримав під час навчання. Під час зустрічі зі здобувачами експертами було з'ясовано, що у здобувачів за ОНП не було потреби у визнанні результатів навчання у неформальній освіті.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

В наявності вся документація про визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти та визнання неформальної освіти

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання аспірантів не розміщені на офіційному сайті ЗВО разом з іншими рівнями освіти. Необхідно розмістити всю інформацію, що стосується навчання та прийому аспірантів.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОНП загалом відповідає вказаному критерію з незначними недоліками, що можуть бути усунуті ЗВО

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Навчання на ОНП здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/14PoxHnt_u7rPqGbGu3cccWyTRXbI5-Gg/view), «Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1vO1VcAcnRAowBDf7q2_SW2sHeQjoaYh/view). Для досягнення цілей та програмних результатів навчання застосовуються як пасивні, так і активні освітні технології. Переважаючими є методи інтерактивного навчання (робота в групах, (парах), тренінги, ситуаційні завдання, кейси), проблемно-пошуковий, дослідницький, проектний методи (проекти: індивідуальні, командні, наскрізні, дослідницькі), індивідуальні творчі завдання, дослідницькі завдання, презентації, тощо). Форми та методи

навчання, що використовуються, дозволяють досягти цілей та значної більшості програмних результатів навчання, заявлених в ОНП. Це підтверджують результати опитування здобувачів, розміщені на сайті університету, (<https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/rezultaty-opytuvannia.pdf>), спілкування із викладачами та здобувачами. Студентоцентризм, як одну із загальних засад організації освітнього процесу, передбачено п. 1.5 «Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». Вказана засада реалізується у можливості вибору форми навчання на етапі вступу та праві на її зміну; виборі тематики досліджень відповідно до наукових інтересів здобувачів, формуванні індивідуальної освітньої траєкторії, широкому спектрі форм і методів навчання, врахуванні інтересів здобувачів під час формування ОНП. Результати співбесід у фокус-групах та опитування здобувачів (<https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/rezultaty-opytuvannia.pdf>) свідчать про належне дотримання принципу академічної свободи. Функціонує окрема версія сайту ЧНУ онлайн (<https://online.chnu.edu.ua/головна-сторінка>) який містить всю необхідну інформацію (нормативну, навчальну, довідково-інформаційну, методичну) як для науково-педагогічних працівників, так і здобувачів для організації дистанційної роботи та навчання. Дистанційне навчання здійснюється на платформі Moodle.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Інформацію щодо цілей, змісту, порядку та критеріїв оцінювання, програмних результатів навчання у межах окремих освітніх компонентів розміщено у робочих програмах навчальних дисциплін та силабусах, які знаходяться у вільному доступі на відповідних сторінках сайту ЧНУ імені Юрія Федьковича (<https://law.chnu.edu.ua/phd/#навчально-методичне...>, <https://law.chnu.edu.ua/courses/>). Аналіз нормативного інструментарію, зокрема «Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича», свідчить, що таким документом, є робоча програма навчальної дисципліни, яка має відповідну структуру (р. II Тезаурус «Положення...»). Інформація щодо силабуса та його структури відсутня. Що, можливо, і є причиною подання неповної та по-різному структурованої інформації як у робочих програмах, так і силабусах. Обов'язкові дисципліни представлені, у більшості, силабусами, вибіркові, у більшості, – робочими програмами навчальних дисциплін. Окремі силабуси містять повний обсяг інформації щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання, а також контакти та час консультування викладача («Філософія та методологія науки» - https://drive.google.com/file/d/10U3gK_QdsdEA-jhMCrL9qQ-EpkSTsNrU/viEW; «Педагогічна та асистентська практика» - https://drive.google.com/file/d/1skyVpnDx_yIILtMJpvHsAAQyA9v52eDR/view). У інших вказано форми, але не вказано критерії поточного контролю («Академічне письмо м і риторика іншомовного спілкування» - <https://drive.google.com/file/d/1wrojY7P8NVRU6EqLNTMRmeJg-uxDl3QS/view>; «Методологія роботи над дисертацією доктора філософії» - https://drive.google.com/file/d/1YGbR9EmTHURaBr6ne6WCwHZ39_dn9hJ8/view). Разом із тим, у робочих програмах окремих вибіркових дисциплін критерії оцінювання відсутні: «Методологічна традиція доктрини природного права» - https://drive.google.com/file/d/1X8uSF6oh_XOVM5brnShmSWkxI-bVmce/view; «Філософія фінансового права» - <https://drive.google.com/file/d/1ewR6OKaOHmNEvVgh5Symi-ynNHQEJc8c/view>; «Онтологічний та епістемологічний підходи до тлумачення Конституції» - https://drive.google.com/file/d/1VMtvSkPK9FPsM215r700Osg_h4vj1Yi1/view). Крім того, структурно робочі програми часто різняться, хоча на рівні документів їх структуру визначено. За результатами співбесід у фокус-групах, аналізу опитування здобувачів (<https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/rezultaty-opytuvannia.pdf>) ЕГ встановлено, інформування про навчальний процес є достатнім та зрозумілим, відсутність певної інформації у силабусах та робочих програмах компенсується за рахунок усного інформування та інших форм (платформа Moodle, рубрика аспірантура <https://law.chnu.edu.ua/phd/>, сторінки кафедр).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Аналіз робочих навчальних програм та силабусів свідчить, що в межах освітнього процесу забезпечується використання низки навчальних методів, заснованих на дослідженнях. Так, вивчення навчальної дисципліни «Філософія та методологія науки» передбачає формування вміння добирати найбільш ефективні загальнонаукові та конкретна наукові методи для проведення власного дослідження, виконання індивідуального науково-дослідного завдання як апробації першого досвіду осмислення методологічного інструментарію в межах індивідуально визначеної теми. В ході вивчення дисципліни «Методологія конституційного судочинства» передбачено виконання індивідуальних та колективних дослідницьких проєктів із використанням методологічного інструментарію щодо проблематики конституційного судочинства. Також навчальним планом в межах ОНП передбачено наскрізне виконання здобувачами науково-дослідної роботи за тематикою дисертації. Здобувачі беруть участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної діяльності, що проводяться в Україні та за її межами, про що свідчать результати співбесід у різних фокус групах, інформація на сайті університету. Аспіранти публікуються у періодичному науковому виданні «Ерліхівський журнал», (Савчук В. Г., 2019), результати досліджень обговорюють на міжнародних та всеукраїнських конференціях (збірки матеріалів виступів учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні», тези аспірантів Г. Г. Мойсея, І.В. Юрійчука, О.В. Крушівницької, Л. В. Руснак, К. В. Солодан, Л. В. Бзової, І.В. Вольської), правничих форумів (Всеукраїнський правничий форум «Права людини та публічне врядування» тези Г. Г. Мойсея, К. В. Солодан, І. В. Юрійчука, Л. В. Бзової, О.В. Крушівницької), круглих столів «Профілактика та подолання синдрому

професійної деформації правника», 2017 р.; «Новели процесуального законодавства: очікування та реальність», 2018; «Місцеві податки і збори: питання теорії і практики», 2018; «Академічна доброчесність для початківців», 2018; «Актуальні проблеми вирішення спорів у судах (процесуальні аспекти)», 2019 р. та інші. Аспіранти знайомляться із результатами досліджень зарубіжних вчених та практиків під час читання ними лекцій, проведенні інших заходів (Рой Гонас (США), Райнер ВеДде (ФРН), Андерс Леопольд (ФРН), Корнелія Вьольк (ФРН), Еміль В. Пливачевський (Польща), Мавгожата Фушара (Польща), повний перелік (<https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/Naukovi-zakhody-aspirantiv.pdf>)). Поєднання навчання і досліджень здійснюється і під час міжнародних стажувань у європейських університетах (Люблінському Католицькому університеті ім. Яна Павла II (Польща), Католицькому університеті Сан Антоніо (Іспанія), Університеті TURIBA (Латвія)).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Систему перегляду та оцінки змісту освітніх компонентів ОНП передбачено «Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/14UAVRHptFJkoS4NW5h35lDhfpsqOsyrg/view>). Ініціаторами оновлення контенту ОНП виступають науково-педагогічні працівники, розробники ОНП, здобувачі та роботодавці. Удосконалення змісту освітніх компонентів також відбувається після проходження викладачами міжнародних стажувань. Викладачі корегують зміст освітніх компонентів на основі власних, вітчизняних і зарубіжних наукових розробок та практик, що підтверджується результатами співбесід із науково-педагогічними працівниками, адміністрацією ЗВО. За ініціативою здобувачів та роботодавців було оновлено перелік навчальних дисциплін вибору аспірантів такими дисциплінами: «Аргументація судового рішення», «Доказування в конституційному судочинстві», та іншими (протокол № 3 засідання кафедри процесуального права від 03.1.2020 р.). Разом із тим, як свідчить аналіз робочих програм та си́лабусів, розміщених на інформаційних ресурсах університету, список рекомендованої літератури у них, як базової, так і додаткової, є недостатньо оновленим, часто не містить переліку нормативно-правових актів, інколи інформаційних ресурсів, рідко вказується як інформаційний ресурс бібліотека університету (https://law.chnu.edu.ua/phd/навчально-методичне_забезпечення)

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

У ЗВО розроблено та реалізується «Стратегія інтернаціоналізації Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<http://interof.chnu.edu.ua/res//interof/Strategy.pdf>). Навчання та викладання у межах ОНП передбачає низку програмних результатів, спрямованих на вивчення зарубіжного правового досвіду (ПРН 14, ПРН 9, ПРН2, ПРН 1), формування загальних (ЗК 9, ЗК 5, ЗК 7, ЗК 3) та фахових (ФК 12, ФК 9, ФК3, ФК 4, ФК 5) компетентностей. Викладається навчальна дисципліна «Європейські стандарти викладання правничих дисциплін та Європейська академічна грантова система», що входить до переліку обов'язкових та передбачає ознайомлення із новими організаційно-технічними, фінансовими та правовими умовами та можливостями для планування власного успішного навчання, викладання та професійної наукової діяльності у країнах ЄС. (<https://drive.google.com/file/d/1xm7HzELsSsG3G1bXFPupGCQfRqEOjWJ6/view>). Викладачі, які забезпечують реалізацію ОНП, проходять стажування в європейських університетах. Динаміка стажування в цілому є позитивною: 2017 р. - 2; 2018 р. - 1; 2019 р. - 5; 2020 р. - 2. (<https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/Mizhнародni-stazhuvannia-hranty.p>). Передбачено заслуховування звітів про проходження стажувань на засіданні відповідних кафедр (протокол № 3 від 03.11.2020 р., кафедра процесуального права). Реалізується також можливість стажування у ЗВО країн ЄС й аспірантів (2019 р. - 6 аспірантів, 2020 - 1 аспірант), що підтвержують як інформаційні ресурси (<https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/Mizhнародni-stazhuvannia-hranty.p>), так і співбесіди у різних фокус-групах. Викладачі, що забезпечують реалізацію ОНП, та аспіранти (Л. Костя, І. Юрійчук, К. Солодан, Г. Мойсей) брали участь міжнародних наукових заходах, що відбувалися за кордоном (2017 р. - 1 захід за участю викладачів, 2019 р. - 5 заходів за участю аспірантів)(<https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/Mizhнародni-stazhuvannia-hranty.p>), Викладачі факультету та аспіранти брали участь в міжнародних грантових проектах: «Проект зі зміцнення та захисту прав дітей в Україні та Європі. Європейські стандарти захисту прав дітей»; проект USAID «Права людини в дії»; проект «Mediation: training and society transformation», проект USAID «Трансформація фінансового сектору». В межах юридичного факультету організовано співпрацю в рамках Меморандуму з Університетом прикладних наук, технологій, бізнесу та дизайну (Вісмар, Німеччина), Сучавським університетом «Штефан чел Маре» (Румунія), Німецько-українським об'єднанням юристів.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

1. В межах ОНП ЗВО забезпечує реалізацію інтернаціоналізації освіти, про що свідчить співпраця із низкою іноземних ЗВО, наявність академічної мобільності, участь у реалізації міжнародних проектів та заходів. 2. ЗВО реалізовує студентоцентризований підхід, як одну із засад організації навчального процесу, та забезпечує дотримання принципів академічної свободи, про що підтверджує можливість вибору форми навчання на етапі вступу та право на

її зміну; вибір тематики досліджень відповідно до наукових інтересів здобувачів, формуванні індивідуальної освітньої траєкторії, широкий спектр форм і методів навчання, врахування інтересів здобувачів під час формування ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. Враховуючи, що ЗВО має численні договори про співпрацю із закордонними університетами, ЕГ рекомендує більш активно залучати здобувачів до проходження закордонних стажувань. 2. ЕГ рекомендує унормувати та уніфікувати вимоги до структури силабуса (робочої програми) шляхом прийняття або окремих положень, або внесення доповнень до існуючих, що регулюють навчальну діяльність.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОНП, в цілому, відповідає якісним характеристикам за підкритеріями 4.1-4.5. Навчання і викладання за ОНП, загалом, відповідає Критерію 4 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Контрольні заходи в межах ОНП здійснюються відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/14PoxHnt_u7rPqGbGu3cccWyTRXbI5-Gg/view), «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYLONEosLySV/view>), «Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1vO1VcACnRAowBDf7q2_SW2sHeQjoaYh/view), «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1wsFD5-qfQE6spf8PuTFPctoblFmyWoqd/view>). Під час інтерв'ювання здобувачів з'ясовано, що форми контрольних заходів, є для них чіткими та зрозумілими. Це підтверджується і результатами проведеного опитування, розміщеними на сайті університету (https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/rezultaty_opytuvannya.pdf). Різновидами контрольних заходів у межах ОНП визначено поточний та підсумковий контроль. Передбачено проведення семестрового контролю за індивідуальним розкладом (п. 5, 13 «Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»). Види, форми контролю та їх методичне забезпечення зазначаються у робочих програмах навчальних дисциплін, силабусах, доводяться до відома аспірантів на першому занятті. Аналіз робочих навчальних програм та силабусів свідчить, що вони містять достатню інформацію щодо видів та форм контрольних заходів. Критерії оцінювання деталізовано щодо підсумкового контролю, менше уваги приділено критеріям оцінювання поточних контрольних заходів. Аналіз індивідуальних планів виконання освітньої-наукової програми доктора філософії свідчить про проведення атестації здобувачів згідно із індивідуальним планом наукової роботи із заслуховуванням їхніх звітів на засіданні кафедри Викладачами застосовуються такі контрольні заходи, що забезпечують перевірку досягнення програмних результатів навчання.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти відсутній. Процедуру атестації здобувачів регламентують такі документи ЗВО: «Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/14PoxHnt_u7rPqGbGu3cccWyTRXbI5-Gg/view), «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYLONEosLySV/view>),

«Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1vO1VcACnRAowBDf7q2_SW2sHeQjoaYh/view), «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1wsFD5-qfQE6spf8PuTFPctoblFmyWoqd/view>). Форми проведення проміжної атестації та процедуру оцінювання здобувачів визначено у розділі 5 «Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1vO1VcACnRAowBDf7q2_SW2sHeQjoaYh/view). Атестацію здобувача як комплекс послідовних експертних дій щодо оцінки наукового рівня дисертації та наукових публікацій, встановлення рівня набуття здобувачем теоретичних знань, умінь, навичок і відповідних компетентностей визначено у «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1wsFD5-qfQE6spf8PuTFPctoblFmyWoqd/view>).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедуру проведення контрольних заходів визначено: «Положенням про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYlONEosLySV/view>), «Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<http://science.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/04%20aspirant/05normdoc>) Інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання знаходиться у вільному доступі на інформаційних ресурсах університету (<http://science.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/04%20aspirant/05normdoc>) про що інформуються здобувачі, роз'яснюється під час проведення організаційних зборів перед початком навчання та викладачами на першому занятті із відповідної дисципліни. Об'єктивність екзаменаторів забезпечується: наявністю чітко прописаних критеріїв підсумкового контролю (п. 5. 3), закріпленою вимогою чіткого інформування аспірантів про стратегію оцінювання (п. 5.4.), можливістю залучення до перевірки екзаменаційних робіт іншого викладача (п. 5.10) «Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1vO1VcACnRAowBDf7q2_SW2sHeQjoaYh/view). ЗВО забезпечує об'єктивність процедури оцінювання належним чином, про що свідчать інтерв'ювання у різних фокус-групах та результати опитування здобувачів, розміщені на сайті. Процедури запобігання та врегулювання конфлікту передбачені «Етичним кодексом Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPC9E8KznQ/view), «Правилами академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті ім. Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzXJwWertz6_eTUFUBGv4o/view). Інтерв'ювання у різних фокус-групах свідчить, що у ЗВО розроблено дієвий механізм запобігання таких випадків, але таких фактів в межах реалізації ОНП не було. Вище названі положення передбачають також процедури повторного проходження контрольних заходів та порядок оскарження результатів проведення контрольних заходів. Процедура оскарження передбачає звернення до деканату, створення комісії, що здійснює перевірку результатів оцінювання та, за необхідності, прийняття заліку (іспиту), результати якого є остаточними. Результати співбесіди із здобувачами свідчать, що вони ознайомлені із можливістю оскарження контрольних заходів, але у них не виникло причин звертатися до неї. Щодо алгоритму оскарження здобувачі помилялися у етапах його проведення.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Процедури дотримання академічної доброчесності містять: Статут Університету (<https://drive.google.com/file/d/0B1PzelSOKFQnVm9xSzhHdWslX3BVdTRSMWoxUj1Nb1dRYzFr/view>), «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ЧНУ імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYlONEosLySV/view>), «Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у ЧНУ імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPL_/view), «Положення про постійну комісію з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності та регламенту Вченої ради ЧНУ імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1auN6M5FzyvagiVi3HW16No1TT1IjuD7q/view>). «Етичний кодекс ЧНУ імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPC9E8KznQ/view), «Правила академічної доброчесності у ЧНУ імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzXJwWertz6_eTUFUBGv4o/view). ЕГ встановлено, що політика академічної доброчесності здійснюється шляхом проведення просвітницьких заходів та моніторингу щодо її поширення та дотримання. Наявні технологічний (угода з UNICHEK) та нормативний (порядок перевірки та відповідальність за плагіат) інструментарії перевірки на наявність

академічного плагіату. За результатами опитування у різних фокус-групах, процедура перевірки робіт аспірантів та НПП здійснюється регулярно. Передбачено процедуру розгляду порушень академічної доброчесності. Інституційно питаннями академічної доброчесності опікуються Постійна комісія з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності та регламенту, що створена при Вченій раді університету, Етична комісія юридичного факультету ЧНУ. Розроблено систему заходів щодо популяризації академічної доброчесності ([http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/news&data\[5012\]\[id\]=13390](http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/news&data[5012][id]=13390); <https://law.chnu.edu.ua/academic-integrity>). В межах ОНП передбачено вивчення вибіркових дисциплін «Забезпечення якості у системі вищої освіти», «Академічне письмо» (тема 7. Академічна нечесність. Як писати без плагіату). Проблеми академічної доброчесності розглядаються в межах вивчення дисципліни «Методологія роботи над дисертацією доктора філософії» (Тема 15 Академічна доброчесність). В ОНП вказано на формування фахових компетентностей (ФК 15, ФК 16, ФК 17) та передбачено ПРН (ПРН 13, ПРН 15), що передбачають отримання знань, умінь та навичок з питань академічної доброчесності. За результатами опитування аспіранти вважають себе поінформованими про принципи академічної доброчесності та наслідки її порушення (100 %) (<https://law.chnu.edu.ua/phd/>). Разом із тим, на зустрічі із здобувачами ЕГ з'ясувала, що не всі із них чітко розуміють процедуру перевірки робіт на плагіат та критерії оригінальності текстів, можливість оскарження результатів. Як свідчать відомості самооцінювання та опитування у фокус-групах, порушень академічної доброчесності в ході реалізації ОНП не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

1. Створена та функціонує прозора й зрозуміла система контрольних заходів здобувачів вищої освіти. 2. У ЗВО має сталі традиції щодо популяризації академічної доброчесності. 3. У ЗВО організовано міжнародну співпрацю щодо популяризації академічної доброчесності. 4. Введено в ОНП окремі ОК, присвячені академічній доброчесності та навичкам академічного письма. 5. Розроблена чітка система протидії академічному плагіату.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

1. Розуміння здобувачами ОНП академічної доброчесності, у більшості, ототожнюється із академічним плагіатом, тому ЕГ рекомендує звернути увагу на більшу популяризацію інших форм академічної доброчесності. 2. Здобувачі вищої освіти мають певні труднощі щодо розуміння показників та критеріїв оригінальності академічних творів, механізму усунення недоліків, апелювання результатів перевірки. ЕГ рекомендує посилити роз'яснювальну роботу в цьому напрямку.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОНП загалом відповідає визначеному критерію, а вищезазначені недоліки не є суттєвими і не перешкоджають досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

З аналізу кадрового складу кафедр, про що інформація розміщена на сайті ЗВО (<https://law.chnu.edu.ua/departments/>), ЕГ встановила, що до реалізації ОНП задіяні висококваліфіковані ПНН. Усі працівники мають повну вищу освіту, науковий ступінь доктора або кандидата юридичних наук, вчене звання професора або доцента. Викладачі, задіяні до реалізації ОНП, постійно вдосконалюють свій професійний рівень. ЗВО створює умови для безкоштовного вивчення іноземної мови. ЕГ знайшла підтвердження активної публікаційної діяльності НПП, які забезпечують реалізацію ОНП. Здобувачі та роботодавці високо оцінюють кваліфікацію НПП. Зазначені обставини дозволяють дійти висновків, що рівень професійної кваліфікації НПП, які задіяні до викладання на ОНП, забезпечує досягнення програмних цілей та результатів навчання.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

З 29.10. 2019 року в ЗВО діє Положення про проведення конкурсу на заміщення вакантних посад НПП (наказ № 313 від 29.10. 2019 року). Відповідно до цього положення відбувається заміщення таких вакантних посад: директор бібліотеки, завідувач кафедри, професор, доцент, старший викладач, викладач, асистент (п. 1 Положення). Порядок заміщення вакантних посад відповідно до переліку, визначеного у п.1, прозорий, чіткий, не містить неоднозначних формулювань, відповідає ЗУ «Про вищу освіту», наказу Міністерства освіти і науки України від 05.10.2015 року № 1005 «Про затвердження рекомендацій щодо проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів» та Статуту ЗВО. Разом з тим, ЕГ відзначає, що значна частина НПП не поінформована про процедури конкурсного добору викладачів, які існують у ЗВО. При спілкуванні з фокус-групами, лише ректор ЗВО та наукові керівники змогли пояснити ЕГ порядок конкурсного відбору. ЕГ відзначає, що учасники освітнього процесу мають бути поінформовані та однозначно і однаково розуміти, які процедури конкурсного відбору викладачів діють в ЗВО. Крім того, ЕГ рекомендувала б ЗВО більш чітко окреслити роль гаранта у підборі кадрів, які здійснюють реалізацію ОНП. ЕГ під час спілкування з керівництвом ЗВО встановила, що при виникненні конфліктних ситуацій з НПП, ЗВО не завжди дотримується існуючих процедур врегулювання таких ситуацій. Зокрема, за наслідками вивчення результатів анкетування здобувачів, керівництвом було отримано інформацію про можливі факти неправомірної вигоди. Мали місце скарги, обґрунтовані матеріалами аудіо та відео фіксації. Окремих НПП запрошували для обговорення цих результатів анкетування та скарг з керівництвом, після чого мало місце звільнення таких працівників за власним бажанням. ЕГ критично ставиться до таких практик, оскільки вони не відповідають прописаним у внутрішніх документах процедурам та можуть свідчити про створення некомфортних умов праці для НПП, порушення трудового законодавства, що безумовно не сприяє залученню високопрофесійних викладачів та успішній реалізації ОНП. Разом з тим, ЕГ враховує, що подібні факти мали місце не на ОНП «Право», а тому звертає увагу ЗВО на необхідність однакового розуміння та непохитного дотримання чинного законодавства та внутрішніх документів ЗВО усіма учасниками освітнього процесу.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

При спілкуванні із роботодавцями, ЕГ переконалася, що вони тісно співпрацюють із ЗВО, залучені до процесів розробки і перегляду ОНП. Представники роботодавців змогли чітко навести приклади власних пропозицій, до яких дослухався ЗВО. На запит ЕГ надано результати анкетування роботодавців, які свідчать про їх реальну залученість до освітнього процесу. Так, було запропоновано низку освітніх компонент, які можуть вивчати здобувачі, надано пропозиції щодо можливостей покращення освітнього процесу. Зазначені пропозиції деталізовані у результатах анкетування, які надані ЕГ на запит. Зазначені висновки підтверджуються і змістом протоколів засідання кафедр, які були надані ЗВО на запит ЕГ. Разом з тим, ЕГ звертає увагу ЗВО на необхідність розширення кола питань які ЗВО ставить роботодавцям шляхом анкетування. Сильною стороною ОНП є те, що зокрема проректор з наукової роботи Львівського ДУВС Балинська О.М. та ректор Хмельницького університету управління та права ім. Л. Юзькова Омельчук О.М., як представники роботодавців, засвідчили готовність брати на роботу випускників ОНП. Під час спілкування з представниками роботодавців, ЕГ обговорила зміст їхніх рецензій щодо ОНП. Усі рецензенти продемонстрували високий рівень обізнаності в різних аспектах ОНП, підтвердили авторство вказаних рецензій, а ЕГ дійшла висновків, що такі рецензії не мають формального характеру. Крім того, заклад декларує те, що підготовка аспірантів здійснюється і для власних потреб. Це підтверджується і тим, що багато з аспірантів під час навчання працюють в штаті кафедр з навантаженням до 0,5 ставки. Зазначені обставини також свідчать, що ЗВО є роботодавцем для здобувачів. Наведені факти дозволяють ЕГ дійти висновків про залученість роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Під час спілкування з різними фокус-групами та аналізуючи документи ЗВО, експертна група встановила, що викладачі, які забезпечують реалізацію ОНП, є практикуючими адвокатами. Серед таких: Меленко С.Г., Гураленко Н.А., Щербанюк О.В., Савчук С.В. Окремі викладачі беруть участь у діяльності спеціалізованих вчених рад та різноманітних дорадчих органах при МОН України, Конституційному Суді України, є експертами міжнародних неурядових організацій. ЗВО запрошує відомих юристів-практиків до читання гостьових лекцій. Начальник ГТУЮ у Чернівецькій області Васильчук В.О. підтвердила, що спільно з ЗВО влаштовує заходи для здобувачів ОНП на базі управління юстиції. ЕГ відзначає високий рівень залученості до аудиторних занять (в т.ч. на постійних засадах) професіоналів-практиків та експертів у галузі. Разом з тим, ЕГ рекомендувала б частіше залучати роботодавців до проведення лекційних занять для здобувачів ОНП.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Під час спілкування з різними фокус-групами та аналізуючи матеріали сайту ЗВО, ЕГ дійшла висновків, що викладачі систематично займають професійним розвитком за допомогою можливостей, які створює ЗВО. ЗВО створює належні умови та стимулює розвиток викладачів шляхом кар'єрного зростання, доплат, премій, застосування різних видів морального заохочення. Сильною стороною ОНП є участь викладачів спільно зі здобувачами у різноманітних грантових програмах, які дозволяють підвищувати фаховий рівень коштом грантодавців. У 2019 році працівники ЗВО, які забезпечують реалізацію ОНП та здобувачі отримали перемогу у грантових програмах: конкурсі проектів програми ЄС ЕРАЗМУС + (13 лютого 2019 року) та ST- RFA-001 «Захист прав споживачів та безкоштовна юридична допомога споживачам» (5 листопада 2019 року). ЗВО для НПП систематично проводить навчання щодо участі у грантових програмах. Викладачі, які забезпечують реалізацію ОНП мають низку міжнародних стажувань. Разом з тим, кількість таких стажувань помітно зменшилась у 2020 та 2021 році, що зумовлено карантинними обмеженнями. ЕГ звертає увагу ЗВО, що відповідно до листа МОН України № 1/9-696 від 24 липня 2020 року: «враховуючи епідемічну ситуацію у світі, обмеження при перетині державного кордону, здобувачі вчених звань не мають можливості отримати документи, що підтверджують їх міжнародний досвід. У зв'язку з цим стажування може проводитися дистанційно». Як сильну сторону реалізації ОНП ЕГ відзначає підвищення кваліфікації НПП з питань медіації. Зазначений напрямок є досить актуальним як в Україні, так і в с в і т і . Участь НПП у численних міжнародних заходах з даної тематики (<https://www.facebook.com/law.chnu/posts/817285745277947> <http://lawfaculty.chnu.edu.ua/narodzhennia-maibutnoho/>, <https://law.chnu.edu.ua/naukovo-ekspertnyi-vysnovok-zakonu-ukrainy-pro-mediatsiiu/>, https://law.chnu.edu.ua/treninh-yak-yevropeiska-navchalno-metodychna-fbclid=IwAR1x4dsEwoCOjhc6yqGD-hANftW7JrUK8zIonKHwojoiD1XGlr2sErw_tLw) сприяє імплементації кращих міжнародних практик в межах ОНП. Наведені факти свідчать про сприяння ЗВО професійному розвитку викладачів за допомогою широкого кола інструментів.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В ЗВО діє рейтингове оцінювання діяльності НПП. Зазначені умови регламентовані Колективним договором, схваленим конференцією трудового колективу 24 квітня 2017 року (<https://drive.google.com/file/d/oB1PzclSOKFQnRTdLaUdBYVd6cHdsVDFkYjk3cWxRZXZheUt3/view>). Під час спілкування з НПП експертна група встановила, що кілька разів на рік, за результатом роботи НПП, складається рейтинг кафедр. На підставі вказаного рейтингу для преміювання працівників кожної з кафедр, що посіли високе місце в рейтингу, виділяються кошти. Керівники кафедр, враховуючи особистий внесок кожного НПП та надають керівництву рекомендації щодо преміювання НПП. ЕГ відзначає, що подібні стимули є значними для стимулювання розвитку викладацької майстерності і позитивно впливають на прагнення НПП до самовдосконалення.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

До реалізації ОНП залучені визнані юристи-практики (адвокати, члени професійних об'єднань), науковці, кожен з яких має науковий ступінь і вчене звання, займається активною публікаційною діяльністю. 2. Роботодавці тісно співпрацюють із ЗВО, залучені до процесів розробки і перегляду ОНП. Роботодавці, які є представниками адміністрації інших ЗВО, засвідчили готовність брати на роботу випускників ОНП, що свідчить про реальну ґрунтовну співпрацю ЗВО із потенційними роботодавцями. Багато аспірантів під час навчання працюють в штаті кафедр з навантаженням до 0,5 ставки. Зазначені обставини також свідчать, що ЗВО є роботодавцем для здобувачів. 3. Викладачі, які забезпечують реалізацію ОНП, є практикуючими адвокатами, членами спеціалізованих вчених рад та різноманітних дорадчих органах при МОН України, Конституційному Суді України, є експертами міжнародних неурядових організацій. Отриманий досвід застосовується для реалізації ОНП. 4. ЗВО застосовує широке коло стимулів для підвищення НПП викладацької майстерності: преміювання, просування по кар'єрі, відзначення нагородами, можливість залучення грантових коштів для підвищення майстерності, участь у міжнародних заходах тощо.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

1. Не всі учасники освітнього процесу однаково та однозначно розуміють процедури конкурсного відбору, які існують в ЗВО для заміщення вакантних посад НПП. 2. ЗВО слід звернути на дотримання трудового законодавства та існуючих процедур при вирішенні окремих кадрових питань. 3. Необхідно розширити коло питань при проведенні анкетування для роботодавців.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОНП загалом відповідає визначеному критерію, а виявлені недоліки не є суттєвими і можуть бути усунуті у короткі строки.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

ОНП достатньо забезпечена фінансовими, матеріально-технічними ресурсами, навчально-методичним забезпеченням, що сприяють досягненню визначених цілей та програмних результатів. ЕГ через відеозв'язок було продемонстровано наявний аудиторний фонд, частина якого забезпечена мультимедійним обладнанням, комп'ютерні класи, із доступом до мережі Інтернет та електронних ресурсів ЗВО. Для реалізації ОНП за потребою використовуються лабораторія медіації, переговорів та арбітражу, зал судових засідань, лабораторія захисту людських прав, юридична клініка. Функціонує Наукова бібліотека університету із загальним фондом майже 3 млн. примірників. Електронна сторінка бібліотеки містить доступи до інформаційних ресурсів, фондів, проектів, послуг та сервісів, якими можуть користуватися здобувачі. Аспіранти також мають доступ до електронних фондів фахової літератури кафедр юридичного факультету. Для проведення занять під час карантину використовуються навчальні платформи ЗВО, зокрема платформа Moodle/ Створено сайт ЧНУ онлайн (<https://online.chnu.edu.ua/головна-сторінка>), який містить необхідну інформацію (нормативну, навчально-методичну, довідково-інформаційну) для науково-педагогічних працівників та здобувачів для організації дистанційної роботи та навчання. Про використання вказаних матеріально-технічних ресурсів в межах ОНП ЕГ отримала підтвердження під час спілкування у різних фокус-групах (здобувачі, НПП, адміністрація ЗВО)

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час зустрічей у різних фокус-групах було підтверджено, що ЗВО забезпечує безоплатний доступ здобувачів вищої освіти за ОНП і викладачів до інфраструктури та інформаційних ресурсів, що необхідні для навчання, викладання та наукової діяльності. Здобувачі мають можливість безоплатного опублікування своїх результатів досліджень у виданнях ЗВО (Ерліхівський журнал, збірники тез конференцій, форумів та інших заходів). Про це свідчать також результати опитування здобувачів вищої освіти, розміщені на сторінці факультету.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час зустрічей у різних фокус-групах ЕГ було з'ясовано, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти за ОНП та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. За результатами онлайн-огляду приміщень університету, юридичного факультету зокрема, матеріалів самооцінювання ЕГ зазначає, що ЗВО забезпечує дотримання відповідних санітарних умови стосовно площі приміщень, освітлення, технічної та протипожежної безпеки. Врахування потреб та інтересів здобувачів за ОНП здійснюється шляхом проведення опитувань, безпосереднього спілкування. Їх пропозиції було враховано під час складання розкладу занять, обрання веб-ресурсів для комунікації в умовах карантинних обмежень. Здобувачі за ОНП проходять навчання та інструктажі щодо питань пожежної та техногенної безпеки. ЗВО забезпечує безпеку здобувачів в аспекті підтримання їх належного морально-психологічного стану. В університеті функціонує Центр соціально-психологічної підтримки, до якого, за потреби, можуть звертатися здобувачі. Здійснюється музейне обслуговування, передбачено низку сервісів, зокрема онлайн –оплату за навчання, гуртожиток, екскурсії на сайті університету.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

ЗВО на достатньому рівні забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну підтримку здобувачів вищої освіти за ОНП. Використовуються такі форми взаємодії як зустрічі, обговорення, періодичні опитування. Інформування також відбувається шляхом розміщення повної і вичерпної інформації у відкритому доступі на сайтах ЗВО та факультету, через соціальні мережі, розміщення на інформаційних стендах. Регулярно проходить консультування з питань освітньої та наукової діяльності, що підтверджується як опублікованими результатами опитування, так і інтерв'юванням у різних фокус – групах.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У ЗВО створено необхідні умови для здобуття вищої освіти особами з особливими освітніми потребами. Механізм їх реалізації передбачено «Порядком супроводу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп, а також надання їм соціально-психологічної допомоги в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/scienc/oopage>). Більшість освітніх корпусів, у тому числі й корпус юридичного факультету, та гуртожитків обладнано пандусами. Визначено відповідальних осіб для супроводження та допомоги вказаній категорії осіб, забезпечується доступність приміщень для освітніх потреб (технічний висновок <http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/scienc/oopage>). Інформація від ЗВО про забезпечення права на освіту осіб з особливими потребами сконцентрована навколо категорії людей із інвалідністю. Вказана категорія осіб за ОНП не навчається. Про інші категорії осіб із особливими потребами, інформації ЗВО не надає.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Процедури вирішення конфліктних ситуацій регулюються як чинним вітчизняним законодавством, так і низкою положень ЗВО. Зокрема «Положенням про засади безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1ummmJlYeGbcMCAb9ItGonH1sLOK2e6jVkJv/view>), Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepI-k98GPr9E8KznQ/view). ЕГ встановлено, що порядок вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО передбачає з рівні: університетський (ректор, проректори, Комісія з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності та регламенту Вченої ради Університету), факультетський (декан, заступники, Етична комісія юридичного факультету) та кафедральний (завідувач кафедри). У «Положенні про засади безконфліктних комунікацій та врегулювання спорів учасників освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1ummmJlYeGbcMCAb9ItGonH1sLOK2e6jVkJv/view>) конфіденційність визначено як один із принципів проведення медіації (п. 7. 4.). Про забезпечення належної конфіденційності в ході вирішення конфліктів наголошено і у п. 8.2 вказаного положення. Сайти ЗВО містять консультативні телефони, за якими передбачені звернення із вказаних питань. Здійснюється особистий прийом громадян керівництвом університету та факультету. ЗВО здійснює моніторинг обізнаності та задоволеності здобувачів, у тому числі й аспірантів, процедурами вирішення конфліктних ситуацій. Як свідчать співбесіди із різними фокус-групами та результати самооцінювання, протягом реалізації ОНП конфліктних ситуацій (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією) не виникало.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

1. Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення сприяє досягненню цілей, завдань та ПРН, визначених у ОНП. 2. Наявність вільного доступу здобувачів та викладачів до інфраструктури та інформаційних ресурсів ЗВО. 3. Проведення моніторингу рівня задоволеності здобувачів вищої освіти матеріально-технічною базою. 4. Нормативне та інституційне забезпечення вирішення конфліктних ситуацій.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Інформація від ЗВО про забезпечення права на освіту сконцентрована навколо осіб із особливими потребами (люди з інвалідністю), про інші категорії осіб, що входять до вказаної групи, інформація відсутня. 1. ЕГ рекомендує ЗВО зосередити увагу не лише на реалізацію права на освіту осіб з особливими потребами (люди з інвалідністю), а й інших категорій осіб, що належать до вказаної групи. Здобувачі в цілому обізнані з процедурами вирішення конфліктних ситуацій, разом із тим, про окремі процедурні моменти мають недостатньо інформації. 2. ЕГ рекомендує посилити пропагування серед здобувачів політики ЗВО щодо вирішення конфліктних ситуацій

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітнє середовище та матеріальні ресурси за освітньою програмою загалом відповідає Критерію 7 з недовіками, що не є суттєвими.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Порядок розроблення, розгляду, затвердження та реалізації освітніх програм в ЗВО регулюється окремим Положенням, що затверджене Вченою радою ЗВО 27 квітня 2020 року (https://drive.google.com/file/d/1rFVXb_JZoVNab4J2x8tHTz2vfVmH4JOP/view). Зазначеним документом чітко врегульовано порядок розроблення та запровадження ОП та порядок моніторингу і удосконалення ОП у процесі їх реалізації. Зазначеним документом збалансовано участь усіх стейкхолдерів при розробці, затвердженні, моніторингу та перегляді ОП. Під час спілкування зі здобувачами, роботодавцями та НПП, усі підтвердили свою залученість до процесу перегляду ОП. Стейкхолдери поінформовані про існуючі в ЗВО процедури та активно реалізують надане закладом право брати участь у покращенні ОП. В ЗВО також діє Положення про порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, яке затверджене Вченою радою ЗВО 31.08. 2020 року (<https://drive.google.com/file/d/1BGtjpMStV35WLKnGjoozOwZMjofsBwnK/view>). Напрями, за якими проводиться внутрішній моніторинг, визначені в п. 2.4. Положення. ЕГ відзначає, що перегляд ОП здійснюється систематично. ОП кілька разів на рік зазнає коригування. ЕГ, спілкуючись із різними фокус-групами знайшла підтвердження тому, що ЗВО систематично проводить опитування, анкетування, зустрічі, вивчення новітнього українського та закордонного досвіду у відповідній галузі з метою покращення ОП. Крім того, результати наукових досліджень також стають підставою внесення змін до ОП. Надзвичайно позитивним є багатогранний підхід ЗВО при перегляді ОП. Важливим є й те, що ОП зазнає коригування і з урахуванням тематики наукових досліджень здобувачів, що вступають на перший курс навчання. Зазначені обставини свідчать про досягнення ЗВО у своїй роботі студентоцентрованого підходу. ЕГ переконалася, ЗВО послідовно дотримується існуючих процедур розроблення, затвердження, моніторингу та перегляду освітньої програми. Ці процедури дозволяють своєчасно реагувати на актуальні зміни у суспільстві та коригувати діяльність за ОП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час спілкування зі здобувачами та представниками органів студентського самоврядування експерта група знайшла підтвердження тому, що здобувачів залучають до процесу перегляду ОП. Здобувачі мають можливість висловлювати свої пропозиції щодо усіх аспектів освітнього процесу. ЕГ відзначає позитивним, що значна частина здобувачів у спілкуванні навела конкретні приклади власних пропозицій щодо покращення освітнього процесу, які були реалізовані. Серед таких: розширення переліку вибіркових дисциплін, розподілення навантаження, ін. Зі змісту протоколів засідання кафедр, які були надані на запит ЕГ, вбачається активна участь здобувачів у обговоренні різних аспектів реалізації ОП. ОП зазнавала змін зокрема у 2019 та 2020 році в т.ч. у зв'язку з врахуванням пропозицій здобувачів. Разом з тим, ЕГ вважає за необхідне наголосити на наступному. Лише фінансово та організаційно самостійні органи студентського і громадського самоврядування можуть повною мірою представляти права здобувачів в органах управління ЗВО. Крім того, ЕГ рекомендувала б керівництву ЗВО, керуючись ч.ч. 10, 11 ст. 41 ЗУ «Про вищу освіту», вирішити питання щодо забезпечення належних умов для діяльності Ради молодих вчених ЗВО та Юридичного факультету шляхом визначення коштів на діяльність зазначених органів громадського самоврядування. Частиною з ст. 36 ЗУ «Про вищу освіту» передбачено, що до Вченої ради ЗВО мають серед інших входити виборні представники аспірантів. Під час спілкування зі здобувачами та представниками ОСС, ЕГ встановила, що питання організації і проведення виборів виборних представників з числа студентів та аспірантів належить до компетенції Виборчої комісії, яка формується Студентським парламентом ЗВО та студентською профспілкою. Рада молодих вчених до формування такої комісії не залучена. Здобувачі ступеня доктор філософії практично позбавлені можливості представляти свої інтереси у виборних органах управління ЗВО. Це підтверджується і копією наказу ЗВО № 61 від 26.02. 2020 року, який було надано на запит ЕГ. ЕГ рекомендувала б ЗВО внутрішніми документами визначити відповідні квоти представництва, як це передбачено ч. 3 ст. 36 ЗУ «Про вищу освіту». ЕГ встановлено, що з метою захисту інтересів здобувачів Товариство молодих вчених активно співпрацює зі Студентським парламентом. Разом з тим, ЕГ звертає увагу керівництва ЗВО, що такі органи

громадського і студентського самоврядування будуть максимально ефективними, за умови фінансової самостійності. Спонування цих організацій фінансувати за рахунок коштів, які визначені на їхню діяльність, видатки, що мають фінансуватися з бюджету ЗВО значно послаблює фінансову та організаційну самостійність таких органів. Це може призводити до зменшення можливостей представляти законні права та інтереси здобувачів.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

На сторінці «Аспірантура» сайту ЗВО Розміщені відгуки роботодавців: Львівського ДУВС, Південного-Західного міжрегіонального управління МЮ України, Ради адвокатів Чернівецької області, Чернівецького регіонального відділення Національної школи суддів України, Хмельницького університету управління та права ім. Л. Юзькова, приватного нотаріуса Шкляр М.М. (<https://law.chnu.edu.ua/phd/>). Із трьохма представниками роботодавців ЕГ мала можливість поспілкуватися під час зустрічі. Всі присутні на зустрічі представники роботодавців змогли надати конкретні відповіді щодо змісту наданих ними відгуків на ОНП, навели конкретні пропозиції, які були враховані ЗВО при перегляді ОНП. Крім того, присутні представники роботодавців підтвердили ЕГ спільну організацію і проведення із ЗВО різноманітних заходів, в межах яких порушуються питання покращення освітнього процесу. Серед таких: круглі столи, зустрічі, виїзні лекції, ін. Серед роботодавців ЗВО регулярно проводить анкетування щодо якості ОНП та освітнього процесу в цілому. Результати анкетувань стають підставою належного реагування з боку ЗВО. ЕГ аналізуючи надані ЗВО документи та спілкуючись із представниками роботодавців дійшла висновків про належне залучення роботодавців до організації освітнього процесу та зокрема перегляду ОНП.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

ЕГ встановлено, що на відповідній ОНП відсутні випускники. Разом з тим, ЗВО співпрацює з організацією громадянського суспільства - «Асоціація випускників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича», членами якої є випускники інших ОНП. Зазначена громадська організація є своєрідним майданчиком для комунікації із випускниками. Разом з тим, про залученість випускників відповідної ОНП говорити передчасно.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

ЕГ встановлено, що в ЗВО діє Положення про порядок проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (протокол №7 від 31 серпня 2020 року), Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (протокол №7 від 31 серпня 2020 року), Положенням про розроблення та реалізацію освітніх програм (протокол №4 від 27 квітня 2020 року). Зазначені нормативні акти регулюють функціонування системи якості освіти в ЗВО та розміщені на сайті у загальному для всіх доступі (<http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/scienc/02%20osvitniad/02>). Під час проведення акредитаційної експертизи, ЕГ було опрацьовано Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ЗВО, Положенням про розроблення та реалізацію ОП ЗВО. Саме зазначені документи здебільшого регулюють функціонування системи якості освіти в ЗВО. Більшість нормативних документів, які регулюють функціонування системи якості освіти в ЗВО, введені в дію порівняно нещодавно (2019-2020 роки). Це свідчить, що система якості в ЗВО постійно вдосконалюється. Якість проведення освітнього процесу в закладі забезпечується за допомогою багатьох систематизованих та логічно пов'язаних між собою заходів: зустрічей, консультацій, опитувань, круглих столів, конференцій, отримання відгуків від зацікавлених осіб, обговорень на засіданнях кафедр, тощо. ЗВО постійно удосконалює ОНП за наслідками проведеної роботи. Здобувачі, під час спілкування з ЕГ, підтвердили, що їхні побажання щодо введення дисципліни «Методологія роботи над дисертацією доктора філософії» та розширення переліку вибіркових дисциплін були оперативно враховані. Представник роботодавця О. Балинська підтвердила, що надані нею пропозиції зокрема щодо посилення практичної складової ОНП також були оперативно враховані при перегляді ОНП. ЕГ відзначає, що окремі побажання, висловлені під час проведення акредитаційної експертизи, були позитивно сприйняті гарантом та НПП. Ще до завершення акредитаційної експертизи, ЕГ переконалася, що ЗВО розпочав роботу над урахуванням таких пропозицій. Зокрема, це стосується виокремлення в графіку освітнього процесу годин на практику та щодо однакового розуміння окремих аспектів академічної доброчесності. Разом з тим, під час акредитаційної експертизи, ЕГ сформовано ряд пропозицій щодо покращення ОНП, які можуть ЗВО бути враховані у подальшій роботі. Аналізуючи наведене, ЕГ дійшла висновків, що існуюча в ЗВО система забезпечення якості здебільшого дозволяє реагувати на виявлені недоліки в освітній програмі та освітній діяльності, проте потребує систематичного удосконалення. ЕГ відзначає значну роботу ЗВО.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої

програми.

Акредитація ОП відбувається вперше.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Під час спілкування з різними групами стейкхолдерів, виходячи із системного аналізу внутрішніх документів ЗВО, ЕГ дійшла може зробити висновок, що підрозділи закладу, які долучені до формування культури якості та забезпечують розвиток ОНП, працюють у взаємодії між собою. До формування культури якості долучені безпосередньо кафедри Юридичного факультету, Навчальний відділ, гаранті ОП, проектні групи ОП, дорадчі органи, які діють у ЗВО, здобувачі, роботодавці. В ЗВО визначений профільний проректор, який здійснює координацію всіх, хто задіяний до процесу формування культури якості в ЗВО. Разом з тим, ЕГ мусить відмітити неоднакове розуміння різними учасниками освітнього процесу поняття «академічна доброчесність». Зокрема, здобувачі дане поняття розуміють досить вузько, обмежуючись здебільшого ототожненням з поняттям «плагіат». Не всім учасникам освітнього процесу відомо, що академічний плагіат взагалі недопустимий у наукових текстах. Наукові керівники та допоміжні структурні підрозділи не однаково розуміють правила самоцитування та можливий відсоток такого самоцитування у дисертаціях. Разом з тим, із наданих ЕГ документів про перевірку робіт на предмет наявності плагіату, ЕГ змогла переконатися, що всі учасники освітнього процесу перевіряють свої роботи за допомогою ліцензійного програмного забезпечення, яке є в ЗВО. Здобувачі обізнані про спосіб перевірки робіт на наявність плагіату. ЕГ під час резервної зустрічі мала можливість поспілкуватися з науковими керівниками аспірантів та відзначає глибоке розуміння останніми поняття «академічна доброчесність». Разом з тим, така зустріч показала, що ЗВО необхідно внутрішніми документами (рекомендаціями, роз'ясненнями тощо) врегулювати низку питань для їх однозначного розуміння усіма учасниками освітнього процесу, насамперед це стосується: способу використання здобувачами раніше опублікованих результатів власних досліджень у дисертаціях, розуміння поняття самоцитування, плагіат, академічний плагіат. ЕГ відзначає, що необхідно посилити проведення заходів із пропагування академічної доброчесності для усіх учасників освітнього процесу. На такі заходи потрібно запрошувати спільно викладачів, наукових керівників, здобувачів, працівників допоміжних структурних підрозділів, керівництво. Зазначене допоможе досягти однакового розуміння поняття «академічна доброчесність». Оскільки ЕГ не встановлено порушень академічної доброчесності в ЗВО, зазначені недоліки ЕГ вважає незначними і переконана, що ЗВО у стислі строки зможе провести відповідну роботу. Враховуючи наведене у зазначеному підкритерії у поєднанні з інформацією, наведеною у підкритеріях 1-6, ЕГ дійшла висновків, що культура якості у ЗВО перебуває на стадії її активного формування, що дозволяє робити припущення про досягнення гарних результатів у цьому напрямку.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Здобувачі залучені до вдосконалення ОНП, як партнери. Зокрема тематика їхніх наукових досліджень, нові вимоги ринку праці та актуальні тенденції стають вагомим підґрунтям для удосконалення ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

1. ЗВО слід посилити фінансову та організаційну самостійність органів студентського та громадського самоврядування. Було б доцільно передбачити кошти на діяльність Ради молодих вчених та забезпечити реальне представництво представників цього органу громадського самоврядування в органах управління ЗВО. 2. Необхідно проводити активну роботу для досягнення однакового розуміння усіма учасниками освітнього процесу поняття «академічна доброчесність».

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОНП загалом відповідає визначеному критерію, а виявлені недоліки не є суттєвими і можуть бути усунуті у короткі строки.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Основним документом, який, який регламентує діяльність Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича є Статут (http://www.chnu.edu.ua/materials/normdocs/statut_chnu.pdf). Відповідно до п. 5.5. Статуту, права та обов'язки працівників Університету визначаються чинним законодавством, Статутом, правилами внутрішнього трудового розпорядку, Положеннями про структурні підрозділи, посадовими інструкціями та колективним договором. Зазначені документи також були проаналізовані ЕГ. Розділом 3 Статуту врегульовано права та обов'язки університету, права та обов'язки НПП та студентів, слухачів, екстернів, здобувачів, аспірантів та докторантів. Розділом 4 Статуту врегульовано питання організації освітнього процесу. Права та обов'язки членів трудового колективу додатково врегульовані п. 5 Статуту. З системного аналізу Статуту, ЕГ дійшла висновків про те, що питання прав та обов'язків всіх учасників освітнього процесу є достатньо чітко врегульовані. Разом з тим, Статут потребує внесення змін в частині врахування термінології, відповідно до ЗУ «Про вищу освіту» в чинній редакції. Крім того ЕГ звертає увагу на часткову невідповідність окремих положень Статуту профільному Закону. Зокрема, положення Статуту «Рішення органів студентського самоврядування мають дорадчий характер» не відповідає ст. 40 Закону, оскільки не всі рішення ОСС мають дорадчий характер. На сайті ЗВО у загальному доступі розміщено усі внутрішні документи, які регулюють права і обов'язки учасників освітнього процесу (<http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/scienc/o2%20osvitniad/o2>). З системного аналізу внутрішніх документів ЗВО та спілкуючись з фокус-групами, ЕГ вбачає доцільним ЗВО викласти п. 8.6. Статуту у новій редакції, з чітким урахуванням зокрема ч.ч. 5, 6, 10 ст. 40 Закону. Це б сприяло однаковому розумінню усіма учасниками освітнього процесу ролі ОСС в управлінні ЗВО.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

ЕГ було вивчено матеріали сайту ЗВО, на якому розміщено ОНП в чинній редакції, навчальний план, інформацію про навчально-методичне забезпечення дисципліни, ОНП попередніх редакцій та іншу інформацію, що необхідна учасникам освітнього процесу (<https://law.chnu.edu.ua/phd/>). Крім того, наявна інформація про рецензії на ОНП та розміщені відгуки роботодавців. У спілкуванні, здобувачі підтвердили своєчасність розміщення, повноту та доступність такої інформації, що дає змогу ЕГ дійти висновків, що заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті проект ОНП з метою одержання зауважень та пропозицій стейкхолдерів.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ЕГ, оглядаючи матеріали сайту ЗВО та спілкуючись з різними фокус-групами встановила, що ЗВО своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (<https://law.chnu.edu.ua/phd/>).

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

ЗВО своєчасно розміщує повну та достовірну інформацію про ОНП на своєму сайті, забезпечує проведення реального обговорення ОНП усіма стейкхолдерами, що дозволяє реагувати на актуальні пропозиції. Діяльність ЗВО є максимально прозорою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Внутрішні документи ЗВО потребують внесення змін в частині врахування термінології ЗУ «Про вищу освіту» у новій редакції. ЕГ рекомендувала б чіткіше окреслити у Статуті ЗВО роль ОСС в управлінні закладом, з урахуванням вимог ст. 40 Закону.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОНП загалом відповідає визначеному критерію, а виявлені недоліки не є суттєвими і можуть бути усунуті у короткі строки.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Дисципліни ОНП та навчального плану відповідають напрямкам досліджень аспірантів, а також забезпечують їх методологічні компетентності, виходячи із змістовного аналізу та опитування здобувачів. Складові елементи ОНП відповідають “Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у ЗВО (наукових установах)” затвердженого Постановою КМУ та забезпечують підготовку до дослідницької та викладацької діяльності. ОК (“Європейські стандарти викладання правничих дисциплін та європейська академічна грантова система”, “Педагогічна практика”) дозволяють забезпечити підготовку майбутніх викладачів. Також здобувачі підтвердили їх залучення до аудиторної роботи в межах практики, що здійснюється під керівництвом штатних науково-педагогічних працівників. Вибіркові компоненти орієнтовані на тематику дисертаційних досліджень здобувачів. Аналіз тем дисертаційних робіт здобувачів та змістовний аналіз вибіркового дисциплін дозволяє стверджувати, що дисципліни є дотичними до тематики дисертаційних робіт.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

На запит ЕГ було надано списки наукових праць за останні 5 років таких наукових керівників: Гаврилюк Руслани Олександрівни (9 праць), Гураленко Наталії Анатоліївни (12 праць), Жаровської Галини Петрівни (6 праць), Меленка Сергія Гавриловича (5 праць), Пацурківського Петра Станіславовича (10 праць), Савчука Сергія Вікторовича (8 праць), Щербанюк Оксани Володимирівни (18 праць). Також надано список наукових праць здобувачів: Бзової Лаури Георгіївни (20 праць), Вольської Інни Василівни (4 праці), Воробець Христини Михайлівни (5 праць), Крушніцької Оксани Володимирівни (20 праць), Мойсея Георгія Георгійовича (12 праць), Руснак Лесі Володимирівни (7 праць), Савчук Віталіни Георгіївни (3 праці), Солодан Катерини Володимирівни (10 праць), Юрійчука Іллі Васильовича (14 праць). Також, ЕГ було надано список аспірантів юридичного факультету, затверджених тем дисертацій та їх наукових керівників протягом реалізації освітньо-наукової програми PhD. З аналізу наданих ЗВО документів, беручи до уваги тематику наукових досліджень здобувачів, результати яких активно публікуються, та співставляючи з тематикою наукових публікації їхніх наукових керівників, ЕГ дійшла висновків, що наукова діяльність аспірантів відповідає напрямові досліджень наукових керівників. ЕГ під час спілкування з науковими керівниками та здобувачами встановила, що аспіранти публікують наукові праці здебільшого самостійно. Наукові керівники засвідчили готовність до спільного публікування наукових праць та мають такий досвід, разом з тим, надають перевагу, аби здобувачі публікували одноосібні праці, аби у подальшому не виникало питань щодо визначення відсотку авторства здобувача. ЕГ відзначає, що дане питання перебуває в полі академічної автономії ЗВО, проте звертає увагу, що написання колективних наукових праць здобувачами та їх науковими керівниками може значно підвищити якість наукових досліджень та посилити співпрацю НПП і здобувачів.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Під час спілкування у різних фокус-групах, аналізу наданої та розміщеної на офіційному сайті університету інформації (<https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/phd/Naukovi-zakhody-aspirantiv.pdf>) ЕГ отримала підтвердження про те, що ЗВО в межах ОНП забезпечує організаційні та матеріальні умови для апробації результатів наукових досліджень здобувачів. Так, із 2016 р. по 2020 р. на базі юридичного факультету проводилися Міжнародні та Всеукраїнські правничі форуми, вебіари, більше 10 Міжнародних науково-практичних конференцій, 14 круглих столів, у яких брали участь і аспіранти. Так, протягом 2017-2020 р. р. проведено 4 Міжнародні науково-

практичні конференції “Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні” у яких із публікацією тез брали участь такі аспіранти: 2017 р. - Г. Г. Мойсей, 2018 р. - Г. Г. Мойсей, І.В. Юрійчук, О.В. Крушівницька, 2019 р. - Г. Г. Мойсей, І. В. Юрійчук, Л. В. Руснак, К. В. Солодан, Л. В. Бзова, 2020 р.- І. В. Юрійчук, Л. В. Руснак, Л.В. Бзова, І.В. Вольська. 2018 р. - Всеукраїнський правничий форум “Права людини та публічне врядування” - опубліковано тези Г. Г. Мойсея, К. В. Солодан, І. В. Юрійчука: 2019 р. - Л. В. Бзової, О.В. Крушівницької, К. В. Солодан, І. В. Юрійчука. ЗВО також забезпечує доступ до науково-метричних баз та реферативної бази даних SCOPUS, інших баз даних з локальної мережі (http://library.chnu.edu.ua/?page=/ua/o2infres/07purch_db). Аспіранти мають можливість опублікування результатів досліджень у тематичному виданні «Ерліхівський журнал» (Савчук В. Г. Ерліхівські норми для вирішення з погляду нотаріуса: до питання термінології. Ерліхівський журнал. Випуск 3. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2019. С. 46-51). Також апробація результатів наукових досліджень аспірантів здійснюється шляхом участі у діяльності Лабораторії медіації (04.02.2019 р. - в межах діяльності проектної групи Л. М. Костя, І. В. Юрійчук взяли участь у робочому візиті м. Бред, Нідерланди, 09.12.2019 р. І.В. Юрійчук, Г. Г. Мойсей - Університет Turiba, м. Рига, Латвійська республіка, 20.01. 2020 р. - І. В. Юрійчук, Г. Г. Мойсей - Католицький університет, м. Мурсія Іспанія), Юридичної клініки, Лабораторії прав людини; у всеукраїнських та міжнародних наукових заходах (<https://law.chnu.edu.ua/wpcontent/uploads/phd/Naukovi-zakhody-aspirantiv.pdf>). Аналіз наукових публікацій аспірантів свідчить, що вони публікують результати своїх досліджень за кордоном, у вітчизняних фахових виданнях, беруть участь у міжнародних та всеукраїнських конференціях, що свідчить про організаційну підтримку ЗВО.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

Під час спілкування зі здобувачами, ЕГ отримала підтвердження, що ЗВО сприяє останнім в участі у наукових заходах як в межах України, так і за кордоном. Протягом 2017 – 2021 року здобувачі брали участь у низці наукових заходів за межами України, зокрема в Польщі, Нідерландах, Латвії, Іспанії. Здобувачі беруть участь у міжнародних стажуваннях в Нідерландах, Польщі, Латвії. ЕГ відзначає, що під час спілкування зі здобувачами та їхніми науковими керівниками було встановлено, що здобувачам забезпечено доступ до видань, включених до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science Core Collection. Численні міжнародні публікації здобувачів, які ЕГ мала можливість переглянути, свідчать про користування здобувачами міжнародними наукометричними базами даних. Здобувачі беруть участь у міжнародних грантових програмах, що дозволяє залучити додаткове фінансування для проведення досліджень і участі у наукових заходах за межами України. В ЗВО діє програма подвійних дипломів, що створює додаткові можливості залучення здобувачів до міжнародної наукової спільноти ([http://interof.chnu.edu.ua/index.php?page=ua&data\[343\]\[id\]=10734](http://interof.chnu.edu.ua/index.php?page=ua&data[343][id]=10734)). Разом з тим, під час спілкування з різними фокус групами, ЕГ дізналася, що в ЗВО погано врегульований механізм відшкодування видатків на відрядження здобувачів, у т.ч. для участі у наукових заходах. Фінансування відбувається здебільшого за рахунок фінансування, визначеного на діяльність органів студентського самоврядування. Вказане фінансування є обмеженим і не може бути основним джерелом видатків на відрядження.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Під час фокус груп було з'ясовано, що у 2019 році працівники ЗВО, які забезпечують реалізацію ОНП та здобувачі отримали перемогу у грантових програмах: конкурсі проєктів програми ЄС ЕРАЗМУС + (13 лютого 2019 року) та ST-RFA-001 «Захист прав споживачів та безкоштовна юридична допомога споживачам» (5 листопада 2019 року). Також НПП разом з аспірантами брали участь в міжнародних грантових проєктах: «Проєкт зі зміцнення та захисту прав дітей в Україні та Європі. Європейські стандарти захисту прав дітей»; проєкт USAID «Права людини в дії»; проєкт «Mediation: training and society transformation», проєкт USAID «Трансформація фінансового сектору». (<http://interof.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>)

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

В ході інтерв'ювання в фокус-групах ЕГ отримала підтвердження того, що у ЗВО як на нормативному («Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSGadrPI_/view), «Положення про постійну комісію з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності та регламенту Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://drive.google.com/file/d/1auN6M5FzyvagIVi3HW16No1TT1IjuD7q/view>), «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_SepI-k98GPc9E8KznQ/view), «Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view), так і на інституційному (функціонують Постійна комісія з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності та

регламенту, що створена при Вченій раді університету, Етична комісія юридичного факультету Чернівецького національного університету, розроблено систему заходів щодо популяризації академічної доброчесності([http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/news&data\[5012\]\[id\]=13390](http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/news&data[5012][id]=13390)) рівнях розроблено чітку систему протидії порушення академічної доброчесності. Всі наукові праці викладачів та аспірантів проходять перевірку антиплагіатним програмним забезпеченням UNICHECK. Видавці, які публікують дослідження аспірантів та наукових керівників, також проводять перевірку текстів на оригінальність. й У випадку виявлення обставин, які б свідчили про порушення академічної доброчесності науковими керівниками, вживаються заходи, передбачені вітчизняним законодавством на нормативними актами ЗВО. Так, “Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату...” передбачає розділ 5 Відповідальність за академічний плагіат, відповідно до якого встановлення факту плагіату в опублікованих роботах є підставою для заборони включення таких робіт у перелік науково-методичних публікацій викладача (п. 5. 7.), встановлення не поодиноких фактів плагіату може враховуватися при продовженні контракту для науково-педагогічних працівників (п. 5. 6.) та перебуванні здобувачів в аспірантурі (п. 5.4.), низький рівень оригінальності тексту є підставою для відмови рекомендації до друку (5.1.) та недопущення роботи аспіранта до захисту (п. 5. 2.). Протягом реалізації ОНП випадків порушення правил академічної доброчесності науковими керівниками зафіксовано не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Наукова діяльність аспірантів відповідає напрямку досліджень наукових керівників. ЗВО в межах ОНП забезпечує організаційні та матеріальні умови для апробації результатів наукових досліджень здобувачів шляхом забезпечення доступу до науково-метричних баз та реферативної бази даних SCOPUS.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Аспіранти публікують наукові праці здебільшого самостійно, ЕГ відзначає, що дане питання перебуває в полі академічної автономії ЗВО, проте написання колективних наукових праць здобувачами та їх науковими керівниками може значно підвищити якість наукових досліджень.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

ОНП загалом відповідає критерію 10, втім за ОНП існують незначні недоліки, що можуть бути усунуті ЗВО.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Добкіна Катерина Робертівна

Члени експертної групи

Обрусна Світлана Юріївна

Маляр Станіслав Анатолійович